

**PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA
Z PRZEDMIOTU WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE, EDUKACJA OBYWATELSKA
W ZSO NR 4 W SZCZECINIE**

XI LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM Z ODDZIAŁAMI DWUJĘZYCZNYMI

Przedmiotowe zasady oceniania z wiedzy o społeczeństwie i edukacji obywatelskiej zostały opracowane w oparciu o Statut Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 4 w Szczecinie.

ZASADY OGÓLNE:

1. Nauczyciel na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz przedstawia uczniom przedmiotowe zasady oceniania.
2. Nauczyciel informuje uczniów i rodziców o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
3. Oceny są jawne – zarówno dla ucznia, jak i jego rodziców.
4. Sprawdzone i ocenione prace kontrolne uczeń (jak i jego rodzic – w razie życzenia) otrzymuje do wglądu na zasadach określonych w WZO.
5. Oceny klasyfikacyjne ustala się w terminach i skali określonej w Wewnętrznych Zasadach Oceniania.
6. Na ocenę semestralną i roczną z w/w składa się wiedza merytoryczna, posługiwanie się terminologią właściwą przedmiotowi, umiejętność uzasadniania, argumentowania, sposób rozwiązywania problemów, kreatywność, umiejętność komunikowania, jasność, precyzyjność wypowiedzi i wykorzystywania wiedzy w nowych sytuacjach poznawczy.

OCENIANIE:

1. Oceny semestralne i roczne ustala się wg skali zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów

Ocena	Skrót literowy	Wartość liczbowa
Celujący	Cel.	6
Bardzo dobry	Bdb	5
Dobry	Db	4
Dostateczny	Dst	3
Dopuszczający	Dop	2
Niedostateczny	Ndst	1

2. Oceny bieżące-częstkowe wyraża się w skali procentowej od 0% - 100%
3. Za odpowiedź ustną lub inną formę aktywności ucznia ocenę wystawia się z dokładnością do dziesiątek wg następującego schematu

Dotychczasowa częstkowa ocena	Aktualna ocena wyrażona w procentach	
1.	niedostateczny	0% - uczeń nie podjął próby odpowiedzi na żadne z zadanych pytań albo w jego wypowiedzi nie
2.	niedostateczny	10% - we wszystkich odpowiedziach wystąpiły rażące
3.	niedostateczny	20% - wypowiedź nie zawiera podstawowych, niezbędnych
4.	niedostateczny	30% - wypowiedź jest niepełna, nie prowadzi do rozwiązania problemu/
5.	dopuszczający	40% - wypowiedź ucznia zawiera informacje niezbędne i konieczne do poprawnego rozwiązania problemu w stopniu podstawowym z niewielką
6.	dostateczny	50%
7.	dostateczny +	60%
8.	dobry	70%
9.	dobry+	80%
10.	bardzo dobry	90%
11.	celujący	100%

4. Za pracę pisemną ocena procentowa jest wystawiana z dokładnością do jedności.

5. Każdej ocenie procentowej przypisana jest odpowiednia waga wg następującego schematu:

SCHEMAT PRZYPISYWANIA WAG OCENOM CZĄSTKOWYM	
Waga	Kategoria ocen
1	zadanie domowe (wykonane), praca podczas lekcji, praca w grupach, zeszyt, aktywność, karty pracy, referat, zadania rozwiązywane przy tablicy podczas lekcji (mapa), kartkówka niezapowiedziana,
2	kartkówka zapowiedziana, odpowiedź ustna, prezentacja,
3	praca klasowa (wypracowanie), sprawdziany z działu, praca klasowa typu egzaminacyjnego, konkursy (minimum na poziomie miejskim), realizacja projektu (również występy artystyczne)
4	uzyskanie wyróżnienia lub tytułu finalisty, laureata konkursów ogólnopolskich, kuratorskich

6. Wszystkie oceny osiągnięć ucznia wyrażone w procentach wpisywane są do dziennika lekcyjnego. Na ich podstawie wystawiana jest ocena śródroczna i roczna z zastosowaniem średniej ważonej wg następującego schematu:

L.P.	Zakres średniej ważonej wyrażonej w procentach				
1.	0%	≤	niedostateczny	<	39.99%
2.	40%	≤	dopuszczający	<	54.99%
3.	55%	≤	dostateczny	<	69.99%
4.	70%	≤	dobry	<	84.99%
5.	85%	≤	bardzo dobry	<	94.99%
6.	95%	≤	celujący	<	100%
	lub uzyskanie tytułu laureata/ finalisty olimpiady przedmiotowej				

6. Wszystkie oceny osiągnięć ucznia wyrażone w procentach wpisywane są do dziennika lekcyjnego. Na ich podstawie wystawiana jest ocena śródroczna i roczna z zastosowaniem średniej ważonej. Ocena roczna jest wyliczana ze wszystkich wyników otrzymywanych w ciągu roku szkolnego.

7. Dopuszcza się stosowania innych znaków, np. „N” – nieprzygotowany, „K” – klasówka, „S” – sprawdzian, „K” kartkówka, „O” – odpowiedź, „R” – referat, „A” – aktywność, „Pl” – praca na lekcji, „P” – prasówka, „Z” – zeszyt, „Kp” – Karta pracy, „M” – praca z mapą, „W” – wypracowania, „P” – projekt.

ZASADY OCENIANIA BIEŻĄCEGO:

1. Prace pisemne:

- Ocenie podlegają różne formy wypowiedzi – referat, opis, notatka, wypracowanie, odpowiedzi na postawione pytania;
- brak zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji skutkuje oceną □□□
- przy ocenie wypracowania maturalnego uwzględnia się kryteria obowiązujące na egzaminie maturalnym.

2. Kartkówki:

- kartkówki są zapowiedziane (wpisy dzienniku) lub niezapowiedziane;
- kartkówka może obejmować również materiał będący przedmiotem pracy domowej;
- przez kartkówkę należy rozumieć pisemną formę sprawdzenia wiadomości trwającą nie dłużej niż 20 minut i obejmującą materiał nie większy niż do trzech ostatnich różnych tematów lekcji.
  - uczeń, który nie zgłosił się na kartkówkę zapowiedzianą, ma - od dnia powrotu do szkoły - tydzień na napisanie zaległej pracy klasowej w terminie wyznaczonym przez nauczyciela, ale nie w dniu, w którym opuścił zapowiedzianą formę sprawdzania wiedzy i umiejętności lub opuścił zajęcia z tego przedmiotu.

3. Sprawdziany:

- sprawdziany przeprowadza się po zrealizowaniu każdego działu programowego i obejmują one większą partię materiału składającą się na cały zakres danego działu programowego;
- prace klasowe obejmują swoim zakresem cały program od początku roku i są zapowiadane 3 tygodnie wcześniej;
- sprawdzian powinien być zapowiedziany (wpis dzienniku), co najmniej jeden tydzień przed terminem jego przeprowadzenia i może być poprzedzony lekcją powtórzeniową;

- uczeń, który nie zgłosił się na pracę klasową, sprawdzian, ma - od dnia powrotu do szkoły - tydzień na napisanie zaległej pracy klasowej w terminie wyznaczonym przez nauczyciela, ale nie w dniu, w którym opuścił zapowiadzaną formę sprawdzania wiedzy i umiejętności lub opuścił zajęcia z tego przedmiotu.
- przy nieobecności na pracy klasowej, sprawdzianie, kartkówce zapowiadzanej wstawiamy "0" w dniu pisania tej pracy, które ma charakter informacji. Brak zaliczenia w terminie skutkuje wpisaniem „0%” z wagą i jest liczone do średniej.
- w przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiadzanego sprawdzianu lub uzasadnionej nieobecności klasy, termin zostanie uzgodniony ponownie, ale nie obowiązuje wtedy konieczność tygodniowego wyprzedzenia;
- prace pisemne są ocenione i oddane w ciągu dwóch tygodni. Prace klasowe typu egzaminacyjnego (wypracowanie) oraz arkusze maturalne oddawane są w ciągu 4 tygodni;
- co najmniej raz w ciągu roku szkolnego przeprowadza się próbny egzamin maturalny z wiedzy o społeczeństwie dla uczniów deklarujących zdawanie tego przedmiotu na egzaminie maturalnym. Ocena z tej próby ma charakter informacyjny.

4.Odpowiedź ustna:

- uczeń powinien przynajmniej raz w semestrze uczestniczyć w tej formie sprawdzania wiadomości i umiejętności;
- w odpowiedzi ustnej ucznia ocenie podlega: zawartość merytoryczna wypowiedzi, w tym posługiwanie się terminologią przedmiotową, kompozycja logiczna i spójność rozwiązania, umiejętność uzasadniania i argumentowania, formułowania myśli, wyrażania sądów i opinii, jasność i precyzyjność wypowiedzi, poprawność językowa;
- wypowiedź ustna ucznia na lekcji dotyczy zawsze materiału programowego z trzech ostatnich lekcji bieżących.
- na początku roku szkolnego nauczyciel wyjaśnia uczniom , na czym polega pytanie tzw „1do”. Zakres tego pytanie obejmuje cały cykl nauczania oraz bieżące wiadomości z Polski i ze świata . Za poprawną odpowiedź uczeń otrzymuje „+” lub „-,,. Zebranie 5 plusów daje uczniowi ocenę 100% wagi 2 a 5 minusów 0% wagi 2.

5. Aktywność ucznia na lekcji:

- uczeń ma obowiązek aktywnie uczestniczyć w lekcjach i angażować się we wszelkie czynności edukacyjne podejmowane na zajęciach przedmiotowych;
- za aktywne uczestniczenie w lekcji – zgłaszanie się do odpowiedzi, kreatywną pracę w grupie zadaniowej, zgłaszanie pomysłów i rozwiązań postawionych problemów uczeń może otrzymać plusa „+”, albo za szczególne zaangażowanie nawet 100% wpisaną do dziennika. Otrzymanie pięciu plusów w semestrze skutkuje na koniec każdego semestru oceną 100% w kategorii aktywność.

6. Nieprzygotowanie do lekcji:

- uczeń ma prawo do zgłoszenia nieprzygotowania cztery razy w roku z przedmiotów realizowanych w wymiarze dwóch lub więcej godzin w ciągu tygodnia. Jeśli wymiar godzinowy przedmiotu wynosi 1 godzina tygodniowo, uczeń ma prawo do zgłoszenia nieprzygotowania w wymiarze 2 np na rok; **w klasach maturalnych niezależnie od liczby godzin uczeń może zgłosić tylko 2 nieprzygotowania w ciągu roku;**
- nieprzygotowanie do lekcji uczeń zgłasza na zbiorczej kartce, na początku zajęć lekcyjnych, tuż po przerwie i przywitaniu się nauczyciela z klasą;
- w przypadku, kiedy uczeń nie jest przygotowany do zajęć, a nie zgłosił tego faktu, otrzymuje ocenę 0% z wpisem do dziennika;
- w przypadkach uzasadnionych, na przykład choroby powyżej 3 dni, potwierdzonej zwolnieniem lekarskim lub przez rodzica/opiekuna prawnego, uczeń zgłasza brak przygotowania do lekcji i wówczas nie odnotowuje się tego nie przygotowania jako kolejnego, ani też jeśli jest to trzecie już nieprzygotowanie nie skutkuje to oceną 0%. W

takich wypadkach uczeń ma jednak obowiązek uzupełnić braki wiedzy i notatki w zeszycie w możliwie szybkim czasie.

7. Zeszyt przedmiotowy:

- uczeń ma obowiązek posiadania zeszytu przedmiotowego; brak zeszytu powoduje wpisanie negatywnej uwagi z zachowania

8. Praca w grupie

Umiejętności pracy w grupie będą sprawdzane poprzez ocenę jej następujących elementów:

a) podział zadań:

- członkowie zespołu równomiernie dzielą się pracą,
- każdy uczeń, choćby w minimalnym stopniu, uczestniczy w realizacji zadania wykonywanego przez drużynę;

b) podejmowanie decyzji:

- każda osoba ma prawo głosu,
- opinie wszystkich członków grupy są równoprawne i uwzględniane w podejmowaniu decyzji końcowej,
- mało aktywni uczniowie są zachęcani do wypowiedzi przez pozostałe osoby;

c) stopień zgodnego współdziałania w grupie:

- umiejętność skutecznego rozwiązywania konfliktów,
- wzajemne wysłuchiwanie swoich argumentów przez osoby z danej drużyny,
- zachowywanie podstawowych zasad kultury, nawet w czasie sporów;

d) postawa podczas pracy:

- grupa jest skupiona na zadaniu, które ma wykonać,
- wszyscy uczniowie należący do zespołu są zaangażowani w osiągnięcie wspólnego celu,
- osoby wchodzące w skład drużyny dbają o dobrą jakość rezultatów pracy.

ZASADY POPRAWIANIA:

1. Uczeń ma prawo jednokrotnego poprawienia wszystkich ocen wyrażonych w procentach ze sprawdzianów, prac klasowych, sprawdzianów typu egzaminacyjnego w nieprzekraczalnym terminie jednego tygodnia od daty ich oddania; termin poprawy wyznacza nauczyciel.
2. Uczeń ma prawo do poprawy oceny wyrażonej procentem w przedziale 0%-39,99% z kartkówki zapowiedzianej w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. Formę poprawy ustala nauczyciel.
3. Za ocenę procentową poprawioną przez ucznia uważa się tylko ocenę z poprawy (nawet, jeśli jest niższa) i jest ona ostateczna;
4. Otrzymywane przez ucznia oceny wynikające z bieżącej kontroli wiedzy i umiejętności (odpowiedzi ustne, prezentacje, kartkówki niezapowiedziane itp.) nie podlegają poprawie
5. Zakres materiału na poprawie nie może być większy od obowiązującego w pierwszym terminie.

INNE POSTANOWIENIA :

1. Uczeń, który otrzymał w rocznej klasyfikacji ocenę niedostateczną może zdawać egzamin poprawkowy w terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły zgodnie z WZO.
2. Uczeń może skorzystać z prawa podwyższenia przewidywanej oceny rocznej. Tryb i warunki określa Statut ZSO4. Ustala się, że gdy warunki zostaną spełnione, sprawdzian będzie miał formę pisemną oraz będzie zawierał treści podstawy programowej z całego roku szkolnego.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ:

Nauczyciel jest zobowiązany na podstawie pisemnej opinii poradni psychologicznej (do tego upoważnionej) obniżyć wymagania edukacyjne w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono deficyty rozwojowe zgodnie z zaleceniami poradni. Przez trudności dydaktyczne rozumiemy przede wszystkim:

dysleksję – trudności w czytaniu (zaburzenia zarówno tempa i techniki czytania jak i stopnia rozumienia tekstu).

dysortografię – trudności z opanowaniem poprawnej pisowni (dziecko popełnia błędy ortograficzne mimo dobrej znajomości zasad pisowni).

dysgrafię – niski poziom graficzny pisma (niekształtne, koślawe litery, trudności z utrzymaniem się w liniaturze, litery w wyrazach nierówne).

Postępowanie wobec ucznia ze specyficznymi trudnościami w nauce:

- a) w sposobie oceniania uczniów dyslektycznych uwzględnia się różnorakie czynniki wpływające na jakość pracy i docenia włożony przez dziecko wysiłek;
- b) ocena w głównej mierze dotyczy poprawności wypowiedzi ustnej i strony merytorycznej prac pisemnych;
- c) wydłuża się limit czasu na pisanie sprawdzianów, ocenia się na jednakowych prawach brudnopis i czystopis;
- d) w przypadku głębokiej dysgrafii, gdy zmniejsza się czytelność pisma, umożliwia się uczniowi wykonanie prac kontrolnych na komputerze;
- e) jeżeli nauczyciel nie jest w stanie odczytać pracy ucznia, robi to uczeń w jego obecności, wyjaśniając wszystkie wątpliwości ortograficzne;
- f) pisemne sprawdziany ogranicza się do sprawdzania wiadomości;
- g) stosuje się testy wyboru: zdania niedokończone, teksty z lukami dotyczącymi sprawdzanych treści;
- h) pozwala to uczniowi skoncentrować się na konkretnej tematyce, nie na poprawności pisania;
- i) nauczyciel ocenia tok rozumowania poprzez analizę działań, a nie tylko jego wynik;
- j) nauczyciele, na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej, dostosowują wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom;
- k) nauczyciele w stosunku do uczniów z dysfunkcjami stosują ocenianie wspierające;
- l) w przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego albo indywidualnego nauczania dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia może nastąpić na podstawie tego orzeczenia.

WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE:

Ocena niedostateczna :

Uczeń nie opanował wiedzy i umiejętności w stopniu koniecznym, pozwalającym na kontynuację nauki na wyższym szczeblu kształcenia i nie jest w stanie kontynuować nauki w klasie programowo wyższej. Nie rozumie podstawowych wiadomości, ujętych w planie wynikowym, myli je i zniekształca. Nie jest w stanie nawet przy wydatnej pomocy nauczyciela rozwiązać problemu o elementarnym stopniu trudności. Nie opanował koniecznej, prostej terminologii. Nie opanował najważniejszych dat, pojęć, wydarzeń, nazwisk i innych podstawowych faktów. Myli elementarne fakty i zjawiska. Ma poważne trudności w samodzielnym posługiwaniu się podstawowymi

źródłami informacji. Nie zna przyczyn ani skutków wydarzeń omawianych zjawisk. Jest świadomy istnienia związków teraźniejszości z przeszłością, ale nie potrafi ich sensownie wytłumaczyć. W trakcie wypowiedzi ustnej lub pisemnej przedstawia jedynie nieliczne fakty dotyczące tematu, w tym wiele z błędami. W większości błędnie prezentuje związki i zależności pomiędzy opisywanymi faktami i zjawiskami. Posługuje się bardzo nielicznymi, najbardziej podstawowymi terminami, często błędnie. Formułuje nieliczne i niepoprawne wnioski. Dokonując oceny opisywanych wydarzeń i zjawisk posługuje się tylko stereotypami i ogólnikami. Poważną trudność sprawia mu analiza tekstu źródłowego i udzielenie odpowiedzi na postawione do tekstu pytania. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są nieudolne i nie spełniają wymogów kompozycyjnych i językowych.. Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności przedmiotowych. Na lekcjach jest bierny i nie angażuje się w proces nauczania. W ciągu roku szkolnego wykazuje niską frekwencję i posiada dużo nieusprawiedliwionych godzin. Pomimo działań wspomagających ze strony nauczyciela nie spełnia kryteriów oceny dopuszczającej.

Ocena dopuszczająca :

Uczeń ma poważne braki w wiedzy i umiejętnościach przedmiotowych, ale przyswoił je w stopniu nieco poniżej wymagań programowych, z tego powodu nie jest w stanie samodzielnie rozwiązywać nawet prostych zadań o niewielkim stopniu trudności, nie jest w stanie samodzielnie pracować i aktywnie uczestniczyć w zajęciach. Spore braki wiedzy w zakresie podstawy programowej nie uniemożliwiają mu jednak dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej i nie przekraczają możliwości uzyskania podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki w szkole.

Prezentacja, w czasie prezentacji ustnej lub pisemnej, mniej niż połowę wymaganej przy danym temacie wiedzy, popełniając przy tym znaczną ilość błędów. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje znajomość jedynie nielicznych zagadnień. Prezentowany przez ucznia zasób wiedzy jest dosyć chaotyczny, mało uporządkowany i rzadko uwzględniający hierarchię ważności zjawisk i procesów. Częściowo trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni. W znikomy sposób wyjaśnia związki i relacje między faktami, zjawiskami i procesami zachodzącymi w społeczeństwie i polityce. Formułuje bardzo ograniczone wnioski, w dodatku z błędami i bez odpowiedniego uzasadnienia. Zna przyczyny i skutki jedynie wybranych wydarzeń, najczęściej tych, które miały przełomowe znaczenie dla dziejów ludzkości. Wypowiedź ucznia jest nieuporządkowana, niepełna i w ponad połowie błędna, a wypowiedzi pisemne zawierają liczne błędy językowe i ortograficzne. Podejmowana przez ucznia na lekcjach analiza tekstów źródłowych jest najczęściej niepełna, błędna i mało uporządkowana. Uczeń sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy. Jedynie przy aktywnej i częstej pomocy nauczyciela rozwiązuje problemy typowe o niewielkim stopniu trudności.

Ocena dostateczna :

Dysponuje niepełną wiedzą określoną programem nauczania, ale nie uniemożliwia mu to dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej. Opanował najważniejsze wiadomości i umiejętności, ale zapamiętywanie treści dominuje u niego nad ich rozumieniem. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje około połowy wymaganych zagadnień. W czasie wypowiedzi ustnych i pisemnych przedstawia materiał rzeczowy w większości uporządkowany pod względem tematycznym, zachowując hierarchię ważności rozpatrywanych faktów i zjawisk oraz porządek chronologiczny. Prezentacja, w czasie prezentacji swej wiedzy, około połowy wymaganej przy

temacie faktografii, nie popełniając przy tym znacznej ilości błędów. Trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni. Potrafi określić kolejność chronologiczną głównych wydarzeń. W ograniczonym stopniu prezentuje relacje i związki między faktami, zjawiskami i procesami zachodzącymi w społeczeństwie i polityce .

Dostrzega, w wąskim zakresie, zależności i związki przyczynowo- skutkowe pomiędzy zjawiskami w Polsce i na świecie. Posługuje się poprawnie terminologią i faktografią mieszczącą się w minimum programowym określonym ustawą. Formułuje samodzielnie mało uporządkowane wnioski, chociaż w większości poprawne, ale często bez odpowiedniego uzasadnienia. Analiza tekstów źródłowych jest u niego pełna, uporządkowana tematycznie i chronologicznie, wykonywana samodzielnie i zawiera jedynie nieliczne błędy rzeczowe. Wykazuje znajomość najczęściej występujących i wykorzystywanych na lekcjach źródeł. Umiejętności przedmiotowe stosuje w sytuacjach typowych. Jego wypowiedzi ustne i pisemne rzadko są chaotyczne i zawierają nieliczne błędy językowe. Nazywa problemy o średnim stopniu trudności i stawia do nich pytania. Jest raczej mało aktywny na zajęciach, nie angażuje się szczególnie w proces dydaktyczny na lekcjach, sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy, chyba, że jest systematycznie do tego zachęcany przez nauczyciela.

Postępowanie wobec ucznia ze specyficznymi trudnościami w nauce:

- a) w sposobie oceniania uczniów dyslektycznych uwzględnia się różnorakie czynniki wpływające na jakość pracy i docenia włożony przez dziecko wysiłek;
- b) ocena w głównej mierze dotyczy poprawności wypowiedzi ustnej i strony merytorycznej prac pisemnych;
- c) wydłuża się limit czasu na pisanie sprawdzianów, ocenia się na jednakowych prawach brudnopis i czystopis;
- d) w przypadku głębokiej dysgrafii, gdy zmniejsza się czytelność pisma, umożliwia się uczniowi wykonanie prac kontrolnych na komputerze;
- e) jeżeli nauczyciel nie jest w stanie odczytać pracy ucznia, robi to uczeń w jego obecności, wyjaśniając wszystkie wątpliwości ortograficzne;
- f) pisemne sprawdziany ogranicza się do sprawdzania wiadomości;
- g) stosuje się testy wyboru: zdania niedokończone, teksty z lukami dotyczącymi sprawdzanych treści;
- h) pozwala to uczniowi skoncentrować się na konkretnej tematyce, nie na poprawności pisania;
- i) nauczyciel ocenia tok rozumowania poprzez analizę działań, a nie tylko jego wynik;
- j) nauczyciele, na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej, dostosowują wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się uniemożliwiające sprostanu tym wymaganiom;
- k) nauczyciele w stosunku do uczniów z dysfunkcjami stosują ocenianie wspierające;
- l) w przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego albo indywidualnego nauczania dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia może nastąpić na podstawie tego orzeczenia.

WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE:

Ocena niedostateczna :

Uczeń nie opanował wiedzy i umiejętności w stopniu koniecznym, pozwalającym na kontynuację nauki na wyższym szczeblu kształcenia i nie jest w stanie kontynuować nauki w klasie programowo

wyższej. Nie rozumie podstawowych wiadomości, ujętych w planie wynikowym, myli je i zniekształca. Nie jest w stanie nawet przy wydatnej pomocy nauczyciela rozwiązać problemu o elementarnym stopniu trudności. Nie opanował koniecznej, prostej terminologii. Nie opanował najważniejszych dat, pojęć, wydarzeń, nazwisk i innych podstawowych faktów. Myli elementarne fakty i zjawiska. Ma poważne trudności w samodzielnym posługiwaniu się podstawowymi źródłami informacji. Nie zna przyczyn ani skutków wydarzeń omawianych zjawisk. Jest świadomy istnienia związków teraźniejszości z przeszłością, ale nie potrafi ich sensownie wytłumaczyć. W trakcie wypowiedzi ustnej lub pisemnej przedstawia jedynie nieliczne fakty dotyczące tematu, w tym wiele z błędami. W większości błędnie prezentuje związki i zależności pomiędzy opisywanymi faktami i zjawiskami. Posługuje się bardzo nielicznymi, najbardziej podstawowymi terminami, często błędnie. Formułuje nieliczne i niepoprawne wnioski. Dokonując oceny opisywanych wydarzeń i zjawisk posługuje się tylko stereotypami i ogólnikami. Poważną trudność sprawia mu analiza tekstu źródłowego i udzielenie odpowiedzi na postawione do tekstu pytania. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są nieudolne i nie spełniają wymogów kompozycyjnych i językowych.. Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności przedmiotowych. Na lekcjach jest bierny i nie angażuje się w proces nauczania. W ciągu roku szkolnego wykazuje niską frekwencję i posiada dużo nieusprawiedliwionych godzin. Pomimo działań wspomagających ze strony nauczyciela nie spełnia kryteriów oceny dopuszczającej.

Ocena dopuszczająca :

Uczeń ma poważne braki w wiedzy i umiejętnościach przedmiotowych, ale przyswoił je w stopniu nieco poniżej wymagań programowych, z tego powodu nie jest w stanie samodzielnie rozwiązywać nawet prostych zadań o niewielkim stopniu trudności, nie jest w stanie samodzielnie pracować i aktywnie uczestniczyć w zajęciach. Spore braki wiedzy w zakresie podstawy programowej nie uniemożliwiają mu jednak dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej i nie przekraczają możliwości uzyskania podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki w szkole.

Przedstawia, w czasie prezentacji ustnej lub pisemnej, mniej niż połowę wymaganej przy danym temacie wiedzy, popełniając przy tym znaczną ilość błędów. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje znajomość jedynie nielicznych zagadnień. Prezentowany przez ucznia zasób wiedzy jest dosyć chaotyczny, mało uporządkowany i rzadko uwzględniający hierarchię ważności zjawisk i procesów. Częściowo trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni. W znikomy sposób wyjaśnia związki i relacje między faktami, zjawiskami i procesami zachodzącymi w społeczeństwie i polityce. Formułuje bardzo ograniczone wnioski, w dodatku z błędami i bez odpowiedniego uzasadnienia. Zna przyczyny i skutki jedynie wybranych wydarzeń, najczęściej tych, które miały przełomowe znaczenie dla dziejów ludzkości. Wypowiedź ucznia jest nieuporządkowana, niepełna i w ponad połowie błędna, a wypowiedzi pisemne zawierają liczne błędy językowe i ortograficzne. Podejmowana przez ucznia na lekcjach analiza tekstów źródłowych jest najczęściej niepełna, błędna i mało uporządkowana. Uczeń sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy. Jedynie przy aktywnej i częstej pomocy nauczyciela rozwiązuje problemy typowe o niewielkim stopniu trudności.

Ocena dostateczna :

Dysponuje niepełną wiedzą określoną programem nauczania, ale nie uniemożliwia mu to dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej. Opanował najważniejsze wiadomości i

umiejętności, ale zapamiętywanie treści dominuje u niego nad ich rozumieniem. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje około połowy wymaganych zagadnień. W czasie wypowiedzi ustnych i pisemnych przedstawia materiał rzeczowy w większości uporządkowany pod względem tematycznym, zachowując hierarchię ważności rozpatrywanych faktów i zjawisk oraz porządek chronologiczny. Przedstawia, w czasie prezentacji swej wiedzy, około połowy wymaganej przy temacie faktografii, nie popełniając przy tym znacznej ilości błędów. Trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni. Potrafi określić kolejność chronologiczną głównych wydarzeń. W ograniczonym stopniu prezentuje relacje i związki między faktami, zjawiskami i procesami zachodzącymi w społeczeństwie i polityce .

Dostrzega, w wąskim zakresie, zależności i związki przyczynowo- skutkowe pomiędzy zjawiskami w Polsce i na świecie. Posługuje się poprawnie terminologią i faktografią mieszczącą się w minimum programowym określonym ustawą. Formułuje samodzielnie mało uporządkowane wnioski, chociaż w większości poprawne, ale często bez odpowiedniego uzasadnienia. Analiza tekstów źródłowych jest u niego pełna, uporządkowana tematycznie i chronologicznie, wykonywana samodzielnie i zawiera jedynie nieliczne błędy rzeczowe. Wykazuje znajomość najczęściej występujących i wykorzystywanych na lekcjach źródeł. Umiejętności przedmiotowe stosuje w sytuacjach typowych. Jego wypowiedzi ustne i pisemne rzadko są chaotyczne i zawierają nieliczne błędy językowe. Nazywa problemy o średnim stopniu trudności i stawia do nich pytania. Jest raczej mało aktywny na zajęciach, nie angażuje się szczególnie w proces dydaktyczny na lekcjach, sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy, chyba, że jest systematycznie do tego zachęcany przez nauczyciela.

Ocena dobra :

Ma wprowadzić niewielkie braki w zakresie wiedzy, ale udziela prawidłowych odpowiedzi naprowadzających na właściwy tok myślenia i poprawnie rozwiązuje zadania o pewnym stopniu trudności i wymagające opanowania umiejętności przewidzianych programem. Prawidłowo rozumie, dostrzega podobieństwa i różnice. W czasie odpowiedzi ustnych i pisemnych przedstawia materiał rzeczowy uporządkowany pod względem tematycznym, zachowując niemal całkowicie hierarchię ważności danych faktów, zjawisk i procesów oraz porządek chronologiczny. Wyodrębnia najważniejsze zagadnienia w obrębie poszczególnych tematów i czyni to niemal bezbłędnie. Potrafi samodzielnie i precyzyjnie określić ramy czasowo - przestrzenne danego zagadnienia. Przedstawia zdecydowaną większość wymaganej faktografii, bez poważniejszych błędów. Poprawnie stosuje większość pojęć i terminologii przedmiotowej wymaganej przy danych tematach, pomijając jedynie jednostkowe pojęcia. Dostrzega i opisuje poprawnie zależności i związki przyczynowo – skutkowe między różnymi faktami, zjawiskami i procesami. Formułuje, z nielicznymi błędami, prawidłowe wnioski częściowe i ogólne. Jego ocena wydarzeń i zjawisk nie budzi większych zastrzeżeń, ale częściowo jest stereotypowa i emocjonalna. Podejmowana przez ucznia i wykonywana samodzielnie analiza tekstów źródłowych zawiera jedynie nieliczne jednostkowe błędy rzeczowe, jest w większości kompletna, uporządkowana tematycznie i chronologicznie. Czytanie różnego rodzaju tekstów źródłowych ze zrozumieniem, pod kątem sformułowanych do tekstu pytań, nie stwarza uczniowi większego problemu- dokonuje właściwej selekcji informacji. Typowe zadania teoretyczne i praktyczne rozwiązuje całkowicie samodzielnie. Nabyte umiejętności przedmiotowe potrafi stosować w sytuacjach problemowych. Rozumie związki przyczynowo – skutkowe występujące w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym. Wiadomości nie tylko zapamiętuje, ale też je rozumie. Wiedzę czerpie nie tylko z podręcznika, ale także z innych źródeł informacji (literatura popularnonaukowa, Internet, prasa codzienna i inne).Jego prace pisemne domowe są zawsze związane z tematem, zawierają własne przemyślenia i wnioski i nie posiadają błędów

merytorycznych. Uczeń jest aktywny w klasie, chętnie zabiera głos w dyskusji, zgodnie współpracuje w grupie.

Ocena bardzo dobra :

Posługuje się odpowiednim słownictwem - używa pojęć we właściwym znaczeniu. Samodzielnie podaje odpowiedzi, ocenia fakty, procesy i zjawiska rzeczywistości społeczno- politycznej. Samodzielnie również rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne. Samodzielnie analizuje teksty źródłowe dokonując prawidłowej interpretacji wydarzeń i zjawisk oceniając ich wiarygodność i przydatność. Potrafi integrować wiedzę z różnych źródeł informacji w czasie swoich wypowiedzi ustnych i pisemnych. Potrafi korelować swą wiedzę z wiedzą z pokrewnych przedmiotów (język polski, historia i teraźniejszość, historia). Ma bardzo dobrą orientację we współczesnej rzeczywistości politycznej i społeczno - gospodarczej Polski i świata. Wykazuje pełną i rzetelną znajomość poznanej faktografii. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bogate w treści, fakty, opinie i oceny, bez błędów językowych i ortograficznych i integrują wiedzę uzyskaną z różnych źródeł informacji historycznej. Podejmuje próby twórczego rozwijania własnych uzdolnień. Samodzielnie i poprawnie interpretuje dane statystyczne i wykresy. Samodzielnie wyciąga wnioski, formułuje problemy i pytania. Prezentuje na forum klasy własne sądy i opinie uzasadniając je za pomocą trafnych argumentów w toku dyskusji. Jest bardzo aktywny na lekcjach, organizuje pracę w grupie. Chętnie angażuje się w różnego rodzaju konkursy przedmiotowe.

Ocena celująca:

W pełni przyswoił wiadomości objęte podstawą programową. Jego zasób wiedzy i umiejętności świadczy o wyraźnych i sprecyzowanych uzdolnieniach humanistycznych. Systematycznie pracuje nad pogłębianiem wiedzy i rozwijaniem własnych uzdolnień i zainteresowań - samodzielnie, poprzez lekturę pozycji popularnonaukowych, zdobywa dalszą wiedzę. Czynnie uczestniczy w lekcjach, prezentuje dociekliwość podczas rozwiązywania problemów, formułując własne sądy i opinie na podstawie znacznej wiedzy faktograficznej, a także w oparciu o odpowiednie teksty źródłowe i lekturę dla uzasadnienia swej wypowiedzi. Dokonuje pełnej oceny zjawisk, procesów i faktów w oparciu o szeroki zasób informacji zdobytych ze źródeł poza podręcznikowych. Umiejętnie wykorzystuje wiedzę z innych przedmiotów – historii czy historii i teraźniejszości. Biegle rozwiązuje podane do przemyślenia problemy teoretyczne i praktyczne. Proponuje własne, niekonwencjonalne i nietypowe rozwiązania. Starannie wykonuje dodatkowe zadania – referaty, biogramy, odczyty, gazetki ściennie, artykuły. Współpracuje z nauczycielem w przygotowywaniu zajęć opartych na twórczym rozwiązywaniu problemów. Samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia. Uczestniczy w olimpiadach i konkursach przedmiotowych i osiąga w nich sukcesy.

Przedmiotowe zasady oceniania podlegać będzie ewaluacji.

Opracowała:

Sonia Pańczuk -Mura